CHERNIVTSI
LAW SCHOOL

ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Юридичний факультет

Кафедра кримінального права

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Декан юридичного факультету
_____
проф. Віталій ГОРДЄЄВ
«28» серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ ВЕРХОВНОГО СУДУ ЩОДО КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ: ПРАКТИКУМ

вибіркова

Освітня програма: Право
Спеціальність: D8 Право
Галузь знань: D Бізнес, адміністрування та право
Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Факультет: юридичний
Мова навчання: українська

Чернівці
2026 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **«Правові позиції Верховного суду щодо кваліфікації злочинів: практикум»,** складена відповідно до вимог Освітньо-професійної програми «Право» підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 Право галузі знань D Бізнес, адміністрування та право.

Розробники:
Шевчук Андрій Васильович, *доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*
Боднарук Олександр Миколайович, *доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:
Шевчук Андрій Васильович, *доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*
Боднарук Олександр Миколайович, *доцент кафедри кримінального права, кандидат юридичних наук, доцент*

Затверджено на засіданні кафедри кримінального права

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року
В.о. завідувача кафедри кримінального права _____ к.ю.н, доц. Марія ДЯКУР

Схвалено науково-методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від «28» серпня 2026 року

Голова науково-методичної комісії _____ PhD, ас. Лаура БЗОВА

МЕТА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Правові позиції Верховного суду щодо кваліфікації злочинів: практикум»

Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти системного розуміння правової позиції Верховного суду, як визначеного у судовому рішенні, підходу до застосування і тлумачення норм права, що безсумнівно має значення для забезпечення єдності судової практики, а також набуття ними здатності виявляти, аналізувати, критично осмислювати та практично застосовувати правові позиції Верховного суду в процесі кримінально-правової оцінки вчиненого.

Дисципліна спрямована на поглиблення знань про правову природу, зміст, значення та межі застосування правових позицій Верховного суду у сфері кримінального права, а також особливості їх формування Касаційним кримінальним судом у складі Верховного суду, окремими палатами, об'єднаною палатою Касаційного кримінального суду та Великою Палатою Верховного суду.

Особлива увага у межах освітньої компоненти зосереджена саме на правових позиціях щодо кваліфікації різного роду кримінальних правопорушень, а саме підходах Верховного суду до встановлення ознак складу правопорушення, розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень, вирішення питань конкуренції кримінально-правових норм, визначення форми вини, встановлення мотиву і мети злочину, оцінки способу, предмета та інших обставин, що мають кримінально-правове значення.

Метою практикуму також є формування у магістрів навичок роботи безпосередньо з судовими рішеннями Верховного суду, тобто пошук необхідної правової позиції, визначення правового питання, що було предметом розгляду, встановлення фактичних обставин кримінального провадження, аналіз аргументації Суду, виокремлення правового висновку з тексту постанови та визначення можливості його застосування до схожої або відмінної фактичної ситуації.

Практична спрямованість дисципліни передбачає формування у студентів здатності використовувати правові позиції Верховного суду для обґрунтування власної кримінально-правової кваліфікації, виявлення помилок у кваліфікації, оцінки аргументів сторони обвинувачення і захисту, підготовки правової позиції у конкретному кримінальному провадженні та вирішення складних і дискусійних питань застосування норм Особливої частини Кримінального кодексу України.

Окремою невід'ємною складовою мети освітньої компоненти є розвиток критичного аналізу судової практики, зокрема виявлення відмінностей між правовими позиціями, випадків їх уточнення або зміни, а також оцінювання обґрунтованості їх застосування судами нижчих інстанцій.

З огляду на все вище перелічене, дисципліна має забезпечити перехід від знання правил кримінально-правової кваліфікації до вміння застосовувати ці правила з урахуванням актуальної практики Верховного суду, що відповідає практичній спрямованості магістерського рівня юридичної освіти.

Для досягнення зазначеної мети передбачено вирішення низки завдань, що допоможуть засвоєнню викладеного матеріалу:

- сформувати розуміння поняття, правової природи та значення правових позицій Верховного Суду, їх ролі у забезпеченні єдності судової практики та правильному застосуванні норм кримінального права;
- з'ясувати особливості формування правових позицій Верховного Суду, їх викладення у судових рішеннях та співвідношення з нормами Конституції України, Кримінального кодексу України, міжнародними договорами та практикою Європейського суду з прав людини;
- сформувати навички пошуку, відбору та опрацювання актуальних постанов Верховного Суду, що містять правові позиції з питань кримінально-правової кваліфікації;
- навчити визначати у тексті судового рішення правове питання, фактичні обставини справи, аргументацію Суду та сформульований ним правовий висновок,

відмежовуючи правову позицію від опису обставин кримінального провадження та інших положень судового рішення;

- сформувати здатність застосовувати правові позиції Верховного Суду до конкретних фактичних обставин, визначати подібність або відмінність правовідносин та встановлювати можливість використання відповідного правового висновку у конкретній справі;
- навчити аналізувати та критично оцінювати правові позиції Верховного Суду, виявляти випадки їх уточнення, розвитку або зміни, а також розуміти межі їх застосування;
- сформувати навички використання правових позицій Верховного Суду для обґрунтування кримінально-правової кваліфікації та аргументування правової позиції сторони захисту, сторони обвинувачення або суду;
- сформувати навички самостійного вирішення складних практичних ситуацій із використанням кримінального законодавства, правових позицій Верховного Суду та доктринальних підходів;
- забезпечити набуття навичок професійного аналізу судової практики та використання правових позицій Верховного Суду у подальшій професійній діяльності.

Пререквізити. Для підвищення ефективності засвоєння курсу дана дисципліна пропонується здобувачам 5 курсу після опанування курсу «Кримінальне право (Загальна частина)», «Кримінальне право (Особлива частина)» та «Кваліфікація кримінальних правопорушень**».**

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Правові позиції Верховного суду щодо кваліфікації злочинів: практикум»

Результати навчання

Загальні компетентності:

- ✓ ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ✓ ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ✓ ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення;
- ✓ ЗК 14. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

- ✓ СК5. Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів публічного і приватного права, а також кримінальної юстиції;
- ✓ СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію;
- ✓ СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також знання практики їх застосування;
- ✓ СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією;
- ✓ СК14. Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

Програмні результати навчання:

- ✓ РН 3. Проводити збір та інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження;
- ✓ РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи;
- ✓ РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати й обґрунтувати варіанти

їх розв'язання;
- ✓ РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції;
- ✓ РН 13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів;
- ✓ РН 14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування;
- ✓ РН 17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

Таким чином, здобувачі будуть:

знати: поняття, правову природу та значення правових позицій Верховного Суду; особливості формування та розвитку правових позицій Верховного Суду у сфері кримінального права; роль Верховного Суду у забезпеченні єдності судової практики та правильному застосуванні норм кримінального законодавства; порядок та особливості формулювання правових висновків у постановах Верховного Суду; основні підходи Верховного Суду до вирішення проблемних питань кримінально-правової кваліфікації злочинів; критерії визначення релевантності правової позиції Верховного Суду для вирішення конкретної кримінально-правової ситуації; основні інформаційно-правові ресурси та способи пошуку судових рішень Верховного Суду.

уміти: знаходити та відбирати необхідні постанови Верховного Суду з питань кримінально-правової кваліфікації; аналізувати зміст постанов Верховного Суду та виокремлювати сформульовані в них правові висновки; визначати правове питання, фактичні обставини та аргументацію, покладені в основу правової позиції Верховного Суду; застосовувати правові позиції Верховного Суду під час вирішення практичних завдань щодо кримінально-правової кваліфікації злочинів; критично оцінювати правові позиції Верховного Суду та аргументовано висловлювати власну позицію щодо їх застосування.

володіти навичками пошуку та систематизації судових рішень Верховного Суду; методикою комплексного аналізу постанов Верховного Суду; навичками виокремлення правового висновку з тексту судового рішення; навичками зіставлення правових позицій Верховного Суду з фактичними обставинами конкретної справи; навичками аргументованого застосування правових позицій Верховного Суду для вирішення питань кримінально-правової кваліфікації.

ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА
«Правові позиції Верховного суду щодо кваліфікації злочинів: практикум»
Загальна інформація

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин						Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	V	10	3.0	90	-	20			66	4	залік
Заочна	V	10	3.0	90	-	4			86		залік

СТРУКТУРА ЗМІСТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових	Кількість годин

модулів і тем	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Загальні засади та правові механізми формування і застосування правових позицій Верховного Суду у кримінальному праві												
Тема 1. Правові позиції Верховного Суду у кримінальному праві: поняття, правова природа та значення	12		2	-	2	8	9		1	-	-	8
Тема 2. Формування та розвиток правових позицій Верховного Суду у сфері кримінального права	12		2	-	2	8	9		1	-	-	8
Тема 3. Правові позиції Верховного Суду щодо інститутів Загальної частини кримінального права України	10		2	-	-	8	10		-	-	-	10
Тема 4. Правові позиції Верховного Суду щодо меж та способів кримінально-правової оцінки діяння	10		2	-	-	8	10		-	-	-	10
Разом за ЗМ1	44		8		4	32	38		2			36
Змістовий модуль 2. Правові позиції Верховного Суду у практиці кваліфікації кримінальних правопорушень												
Тема 1. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти основ національної	8		2			6	9		1			8

безпеки України та воєнних кримінальних правопорушень												
Тема 2. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи	8		2			6	9		1			8
Тема 3. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості	6		2			4	8					8
Тема 4. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти власності	8		2			6	8					8
Тема 5. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту	8		2			6	8					8
Тема 6. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності	8		2			6	10					10
Разом за ЗМ 2	46		12			34	52		2			50
Усього годин	90		20		4	66	90		4			86

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ПЕРЕЛІКОМ ПИТАНЬ

№	Назва теми
Змістовий модуль 1. Загальні засади та правові механізми формування і застосування правових позицій Верховного Суду у кримінальному праві	
1.1	**Правові позиції Верховного Суду у кримінальному праві: поняття, правова природа та значення** 1. Поняття та основні ознаки правових позицій Верховного Суду у кримінальному праві. 2. Правова природа правових позицій Верховного Суду у кримінальному праві та їх співвідношення із законом про кримінальну відповідальність. 3. Значення правових позицій Верховного Суду для забезпечення правильного та однакового застосування кримінального закону. 4. Місце правових позицій Верховного Суду в механізмі кримінально-правової кваліфікації та межі їх застосування.
1.2	**Формування та розвиток правових позицій Верховного Суду у сфері кримінального права** 1. Передумови формування правових позицій Верховного Суду у сфері кримінального права. 2. Проблема правозастосування як основа формування правового висновку Верховного Суду. 3. Наступність і розвиток правових позицій Верховного Суду у кримінальному праві. **4.** Відступ від правових позицій Верховного Суду та формування нового підходу до застосування кримінального закону.
1.3	**Правові позиції Верховного Суду щодо інститутів Загальної частини кримінального права України** **1.** Правові позиції Верховного Суду щодо підстав та умов звільнення від кримінальної відповідальності. **2.** Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування готування, замаху та добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця. **3.** Правові позиції Верховного Суду щодо співучасті у кримінальному правопорушенні та розмежування ролей його співучасників. **4.** Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування повторності, сукупності та продовжуваного кримінального правопорушення. **Основні правові позиції Верховного Суду за темою для опрацювання:**

	Постанова ОП ККС ВС від 01.06.2026 у справі № 629/612/25 https://reyestr.court.gov.ua/Review/137226622 Постанова ККС ВС від 10.12.2024 у справі № 163/2670/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/123841640 Постанова ККС ВС від 10.04.2024 у справі № 753/6612/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/118356584 Постанова ККС ВС від 06.05.2025 у справі № 991/1324/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/127358217 Постанова ККС ВС від 30.10.2025 у справі № 370/1140/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/131495483 Постанова ККС ВС від 06.05.2026 у справі № 711/5536/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/136428042 Постанова ККС ВС від 23.08.2023 у справі № 265/3994/13-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/113065926
1.4	**Правові позиції Верховного Суду щодо меж та способів кримінально-правової оцінки діяння** 1. Правові позиції Верховного Суду щодо способів та меж тлумачення кримінального закону і заборони застосування кримінального закону за аналогією. 2. Правові позиції Верховного Суду щодо застосування бланкетних та відсильних норм кримінального закону. 3. Правові позиції Верховного Суду щодо встановлення юридично значущих фактичних обставин та їх впливу на кримінально-правову кваліфікацію. 4. Правові позиції Верховного Суду щодо меж зміни та перекваліфікації кримінального правопорушення. **Основні правові позиції Верховного Суду за темою для опрацювання:** Постанова ККС ВС від 20.05.2026 у справі № 459/2030/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/136828089 Постанова ККС ВС від 10.12.2024 у справі № 552/4770/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/123851269 Постанова ОП ККС ВС від 24.02.2025 у справі № 552/4770/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/125711164 Постанова ОП ККС ВС від 15.01.2024 у справі № 683/694/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/116446104 Постанова ККС ВС від 07.04.2026 у справі № 755/18292/23

	https://reyestr.court.gov.ua/Review/135733989 Постанова ККС ВС від 23.06.2026 у справі № 369/19664/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/137691105

№	Назва теми
Змістовий модуль 2. Правові позиції Верховного Суду у практиці кваліфікації кримінальних правопорушень	
2.1	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України та воєнних кримінальних правопорушень** **1.** Правові позиції Верховного суду щодо розмежування державної зради, колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору. **2.** Правові позиції Верховного Суду щодо кваліфікації різних форм колабораційної діяльності. **3.** Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України та посягань, пов'язаних із виправдуванням, визнанням правомірною, запереченням збройної агресії та глорифікацією її учасників. **4.** Правові позиції Верховного Суду щодо кваліфікації воєнних злочинів та їх відмежування від інших кримінальних правопорушень. **Основні правові позиції Верховного Суду за темою для опрацювання:** Постанова ККС ВС від 31.01.2024 у справі № 638/5446/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/116705070 Постанова ККС ВС від 08.02.2024 у справі № 161/12980/22 **https://reyestr.court.gov.ua/Review/116955673** Постанова ККС ВС від 22.01.2024 у справі № 953/406/23 **https://reyestr.court.gov.ua/Review/116670763** Постанова ККС ВС від 28.02.2024 у справі № 753/14148/21 **https://reyestr.court.gov.ua/Review/117442733** Постанова Великої Палати ВС від 28.02.2024 у справі № 415/2182/20 **https://reyestr.court.gov.ua/Review/117555176** Постанова ККС ВС від 12 червня 2024 року у справі № 569/1908/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/119741340 Постанова ККС ВС від 14 травня 2026 року у справі № 127/23718/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/136691252
2.2	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи**

	1. Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування умисного вбивства та кримінальних правопорушень, пов'язаних із заподіянням тілесних ушкоджень. 2. Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування умисного вбивства, умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть, та вбивства через необережність. 3. Кваліфікація умисного вбивства за наявності особливих обставин його вчинення: правові позиції Верховного Суду щодо особливої жорстокості та вчинення вбивства групою осіб. 4. Правові позиції Верховного Суду щодо кваліфікації посягань на життя та здоров'я у разі вчинення незакінченого кримінального правопорушення та за неконкретизованого умислу. **Основні правові позиції Верховного Суду за темою для опрацювання:** Постанова ККС ВС від 31.01.2024 у справі № 638/5446/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/116705070 Постанова ККС ВС від 14.01.2025 у справі № 760/7012/17-к. https://reyestr.court.gov.ua/Review/124689381 Постанова ККС ВС від 08.12.2025 у справі № 392/843/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/132556402 Постанова ККС ВС від 20.05.2025 у справі № 939/2393/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/127500808 Постанова ККС ВС від 14.11.2024 у справі № 401/2687/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/123193805 Постанова ККС ВС від 14.01.2025 у справі № 760/7012/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/124689381 Постанова ККС ВС від 11.09.2025 у справі № 529/984/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/130231750 Постанова ККС ВС від 21.02.2024 у справі № 551/150/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/117241407 Постанова ККС ВС від 04.11.2025 у справі № 278/528/18 https://reyestr.court.gov.ua/Review/131648931
2.3	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості** 1. Правові позиції Верховного Суду щодо добровільної згоди потерпілої особи як ознаки зґвалтування. 2. Правові позиції Верховного Суду щодо використання безпорадного стану та інших способів подолання волі потерпілої особи при кваліфікації

	зґвалтування. 3. Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування зґвалтування, сексуального насильства та інших кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості. 4. Правові позиції Верховного Суду щодо кваліфікації сексуальних посягань на неповнолітніх та малолітніх осіб. **Основні правові позиції Верховного Суду за темою для опрацювання:** Постанова ККС ВС від 20.10.2022 у справі № 684/289/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/106940531 Постанова ККС ВС від 01.03.2023 у справі № 305/1573/16 https://reyestr.court.gov.ua/Review/109446137 Постанова ККС ВС від 05.07.2023 у справі № 172/1359/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/112146270 Постанова ККС ВС від 04.09.2023 у справі № 149/2435/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/113396713 Постанова ККС ВС від 22.06.2023 у справі № 736/1760/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/111804840 Постанова ККС ВС від 22.06.2023 у справі № 753/14341/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871585 Постанова ККС ВС від 14.05.2024 у справі № 201/11859/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/119070444
2.4	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти власності** 1. Правові позиції Верховного Суду щодо визначення предмета кримінальних правопорушень проти власності та моменту виникнення права власності на майно. 2. Правові позиції Верховного Суду щодо особливостей кваліфікації шахрайства у разі заволодіння майном або правом на майно шляхом обману. 3. Правові позиції Верховного Суду щодо встановлення умислу на заволодіння чужим майном та значення усвідомлення винним належності майна конкретній особі. 4. Правові позиції Верховного Суду щодо значення корисливого мотиву та мети для кваліфікації вчиненого **Основні правові позиції Верховного Суду за темою для опрацювання:** Постанова ККС ВС від 23.06.2026 у справі № 648/1274/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/138038204 Постанова ОП ККС ВС від 01.06.2026 у справі № 369/11891/22

	https://reyestr.court.gov.ua/Review/137226643 Постанова ККС ВС від 05.09.2023 у справі № 679/316/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/113371132 Постанова ККС ВС від 28.07.2026 у справі № 591/5513/16-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/138716562 Постанова ККС ВС від 07.07.2026 у справі № 462/2497/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/138182545 Постанова ККС ВС від 08.05.2025 у справі № 207/722/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/127297857
2.5	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту** 1. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінально-правової оцінки порушень правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту та встановлення причинного зв'язку між порушенням і суспільно небезпечними наслідками. 2. Правові позиції Верховного Суду щодо особливостей кримінально-правової оцінки порушень правил безпеки дорожнього руху особами, які керують транспортними засобами у стані сп'яніння. 3. Правові позиції Верховного Суду щодо незаконного заволодіння транспортним засобом. 4. Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування незаконного заволодіння транспортним засобом та кримінальних правопорушень проти власності. **Основні правові позиції Верховного Суду за темою для опрацювання:** Постанова ККС ВС від 19.03.2026, справа № 676/2180/16-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/135124543 Постанова ККС ВС від 05.11.2024 у справі № 688/4706/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/122963266 Постанова ККС ВС від 26.05.2026 у справі № 127/28878/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/137071506 Постанова ККС ВС від 17.04.2025 у справі № 759/23571/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/126975052 Постанова ККС ВС від 09.04.2024 у справі № 507/957/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/118393631 Постанова ККС ВС від 12.01.2026 у справі № 643/12184/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/133349169\

2.6	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності** 1. Правові позиції Верховного Суду щодо визначення службової особи як спеціального суб'єкта кримінального правопорушення та встановлення меж її службових повноважень. 2. Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади або службових повноважень та інших кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. 3. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінально-правової оцінки прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою, а також пропозиції, обіцянки або надання неправомірної вигоди службовій особі. 4. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінально-правової оцінки декларування недостовірної інформації та умисного неподання декларації суб'єктом декларування. **Основні правові позиції Верховного Суду за темою для опрацювання:** Постанова ККС ВС від 29.09.2021 у справі № 682/3004/15-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/100109259 Постанова ККС ВС від 30.09.2020 у справі № 517/639/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/92021190 Постанова ККС ВС від 20.03.2025 у справі № 633/195/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/126088586 Постанова ОП ККС ВС від 10.02.2025 у справі № 757/11969/18-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/125228095 Постанова ККС ВС від 15.01.2026 у справі № 369/12790/18 https://reyestr.court.gov.ua/Review/133475372 Постанова ККС ВС від 26.01.2022 у справі № 677/450/18 https://reyestr.court.gov.ua/Review/102941414 Постанова ККС ВС від 12.03.2024 у справі № 676/4489/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/117849546 Постанова ККС ВС від 04.02.2025 у справі № 629/5254/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/125297104 Постанова ККС ВС від 20.01.2026 у справі № 686/5214/15 https://reyestr.court.gov.ua/Review/133828756

Завдання для самостійної роботи студентів

№	Назва теми	Кількість годин
1	**Правові позиції Верховного Суду у кримінальному праві: поняття, правова природа та значення** 1. Визначити поняття, основні ознаки та правову природу правових позицій Верховного Суду. 2. Охарактеризувати значення правових позицій Верховного Суду для забезпечення правильного та однакового застосування кримінального законодавства. 3. Проаналізувати співвідношення правових позицій Верховного Суду із законом про кримінальну відповідальність. 4. Визначити роль правових позицій Верховного Суду у кримінально-правовій кваліфікації кримінальних правопорушень. 5. Опрацювати судову практику Верховного Суду та навести приклади правових позицій, що мають значення для застосування норм кримінального права.	**8**
2	**Формування та розвиток правових позицій Верховного Суду у сфері кримінального права** 1. Опрацювати основні наукові та нормативні джерела з питань формування та розвитку правових позицій Верховного Суду у сфері кримінального права. 2. Охарактеризувати основні передумови та підстави формування правових позицій Верховного Суду. 3. Визначити основні способи формування, уточнення та розвитку правових позицій Верховного Суду у кримінальному праві. 4. Проаналізувати особливості зміни та відступу Верховного Суду від раніше сформульованих правових позицій. 5. Дослідити значення практики Верховного Суду для забезпечення єдності судової практики у сфері кримінального права.	**8**
3	**Правові позиції Верховного Суду щодо інститутів Загальної частини кримінального права України** 1. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду щодо підстав, умов та порядку застосування окремих інститутів Загальної частини кримінального права. 2. Охарактеризувати підходи Верховного Суду до розмежування суміжних кримінально-правових понять та інститутів Загальної частини кримінального права. 3. Дослідити значення правових позицій Верховного Суду для кримінально-правової кваліфікації діяння з урахуванням положень Загальної частини КК України. 4. Проаналізувати розвиток та уточнення правових позицій Верховного	**8**

	Суду щодо застосування інститутів Загальної частини кримінального права.	
4	**Правові позиції Верховного Суду щодо меж та способів кримінально-правової оцінки діяння** 1. Охарактеризувати основні способи тлумачення кримінального закону та визначити їх значення для кримінально-правової кваліфікації. 2. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду щодо застосування бланкетних та відсильних норм кримінального закону. 3. Дослідити підходи Верховного Суду до встановлення юридично значущих фактичних обставин та їх впливу на кримінально-правову кваліфікацію. 4. Проаналізувати межі кримінально-правової оцінки діяння та перекваліфікації кримінального правопорушення судом. 5. Опрацювати судову практику Верховного Суду та навести приклади застосування різних способів кримінально-правової оцінки діяння.	**8**
5	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України та воєнних кримінальних правопорушень** 1. Охарактеризувати правові позиції Верховного Суду щодо розмежування кримінальних правопорушень проти основ національної безпеки України. 2. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду щодо розмежування державної зради, колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору. 3. Дослідити підходи Верховного Суду до кримінально-правової оцінки діянь, пов'язаних із виправдуванням, визнанням правомірною, запереченням збройної агресії Російської Федерації проти України та глорифікацією її учасників. 4. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду щодо встановлення зв'язку діяння зі збройним конфліктом та його кваліфікації як воєнного кримінального правопорушення. 5. Дослідити підходи Верховного Суду до розмежування воєнних кримінальних правопорушень з іншими кримінальними правопорушеннями.	**6**
6	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи** 1. Охарактеризувати правові позиції Верховного Суду щодо визначення ознак кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи. 2. Дослідити правові позиції Верховного Суду щодо встановлення умислу та необережності при посяганнях на життя та здоров'я особи. 3. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду щодо розмежування кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я особи за об'єктивними та суб'єктивними ознаками.	**6**

	4. Дослідити підходи Верховного Суду до встановлення причинного зв'язку між діянням та наслідками при кримінальних правопорушеннях проти життя та здоров'я особи. 5. Опрацювати судову практику Верховного Суду та визначити проблемні питання кримінально-правової кваліфікації посягань на життя та здоров'я особи.	
7	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості** 1. Охарактеризувати правові позиції Верховного Суду щодо визначення ознак кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості. 2. Дослідити правові позиції Верховного Суду щодо значення добровільної згоди особи та обставин, за яких така згода відсутня або не може вважатися добровільною. 3. Проаналізувати підходи Верховного Суду до встановлення безпорадного стану, фізичного насильства, погрози та інших способів подолання волі потерпілої особи. 4. Дослідити правові позиції Верховного Суду щодо розмежування зґвалтування, сексуального насильства та інших кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості. 5. Проаналізувати особливості кримінально-правової кваліфікації статевих посягань щодо неповнолітніх та малолітніх осіб. 6. Опрацювати судову практику Верховного Суду та визначити проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості.	**4**
8	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти власності** 1. Опрацювати основні нормативні, наукові та судові джерела щодо кримінально-правової охорони власності. 2. Охарактеризувати правові позиції Верховного Суду щодо предмета та способів посягання на власність. 3. Дослідити підходи Верховного Суду до встановлення умислу та мети при заволодінні чужим майном. 4. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду щодо розмежування кримінальних правопорушень проти власності. 5. Опрацювати судову практику Верховного Суду та визначити проблемні питання кваліфікації посягань на власність.	**6**
9	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту** 1. Охарактеризувати правові позиції Верховного Суду щодо порушення правил безпеки руху та експлуатації транспорту. 2. Дослідити підходи Верховного Суду до встановлення причинного зв'язку між порушенням правил та суспільно небезпечними наслідками. 3. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду щодо незаконного	**6**

	заволодіння транспортним засобом та його розмежування з кримінальними правопорушеннями проти власності. 4. Опрацювати судову практику Верховного Суду та визначити проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень проти безпеки руху та експлуатації транспорту.	
10	**Правові позиції Верховного Суду щодо кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності** 1. Опрацювати основні нормативні, наукові та судові джерела щодо кримінально-правової охорони службової діяльності. 2. Охарактеризувати правові позиції Верховного Суду щодо службової особи як спеціального суб'єкта кримінального правопорушення. 3. Дослідити підходи Верховного Суду до розмежування кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності. 4. Проаналізувати правові позиції Верховного Суду щодо кримінально-правової оцінки підкупу службової особи. 5. Опрацювати судову практику Верховного Суду та визначити проблемні питання кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.	**6**

МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ «Правові позиції Верховного суду щодо кваліфікації злочинів: практикум»

Навчання та викладання побудоване на компетентнісному і студентоцентричному підходах, принципах академічної свободи і академічної доброчесності. Базується на інтерактивному навчанні практичного спрямування у практичних занять, самостійної та індивідуальної роботи, міні-досліджень здобувачів вищої освіти за індивідуальною траєкторією (ІНДЗ).

З метою забезпечення викладання навчальної дисципліни «Правові позиції Верховного суду щодо кваліфікації злочинів: практикум» використовуються методи і засоби навчання, передбачені Положенням про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 30 липня 2026 року, https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/).

Основні методи навчання та викладання:

1. словесні методи - пояснення, обговорення, дискусія, навчальна бесіда;
2. наочні методи - аналіз судових рішень, правових висновків та матеріалів судової практики Верховного Суду;
3. практичні методи - вирішення ситуаційних завдань, аналіз конкретних кримінальних проваджень, визначення та обґрунтування кримінально-правової кваліфікації;
4. проблемно-пошукові методи - постановка проблемних питань, пошук і критичний аналіз правових позицій Верховного Суду;
5. інтерактивні методи - дискусії, робота в малих групах, аналіз та обговорення судових кейсів;
6. самостійна робота - опрацювання нормативних, наукових джерел і судової практики Верховного Суду, пошук та аналіз правових позицій.

СИСТЕМА КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
«Правові позиції Верховного суду щодо кваліфікації злочинів: практикум»

Поточний контроль: здійснюється на заняттях шляхом індивідуального та фронтального усного опитування, бліц-опитування; письмових самостійних робіт (есе, рефератів тощо); виконання практичних і науково-дослідних (індивідуальних та групових) завдань; підготовки та захисту відповідних презентацій, схем, таблиць, діаграм, графіків; розв'язання кейсів з практичних завдань та задач-казусів; аналізу та обґрунтування (чи заперечення) судових рішень. Також кожен здобувач має можливість отримати бали чи відпрацювати пропущені ним аудиторні години практичних занять, пройшовши курси за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені відповідним сертифікатом з можливістю верифікації його справжності на цих онлайн-платформах. Кількість балів не може перевищувати максимальних меж за кожну тему, що визначені пунктом робочої програми навчальної дисципліни «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти».

Підсумковий контроль: залік.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Правові позиції Верховного суду щодо кваліфікації злочинів: практикум»

Засоби оцінювання

Засобами (формами) оцінювання та контролю результатів навчання можуть бути:

- контрольні роботи;
- оцінювання участі в дискусіях;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- презентації та виступи на наукових заходах;
- виконання завдань щодо пошуку та аналізу судової практики Верховного Суду;
- проходження курсів за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджено відповідним сертифікатом з можливістю верифікації його справжності на таких онлайн-платформах.

Критерії поточного оцінювання здобувачів вищої освіти на практичному занятті

оцінка "відмінно" – здобувач повною мірою розкриває питання, винесені для опрацювання, вільно оперує поняттями і науковою термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну думку щодо відповідної теми і здатний аргументовано її доводити;

• оцінка "добре" – загалом рівень знань здобувача відповідає вищевикладеному, але він припускається певних помилок при розв'язанні завдань, винесених для опрацювання, обґрунтування неточні, не наводяться обґрунтовані докази;

• оцінка "задовільно" – здобувач розкриває питання, винесені для опрацювання, у загальних рисах, розуміє їх сутність, намагається робити висновки, але при цьому припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно, непослідовно;

• оцінка "незадовільно" – здобувач не може відповісти на поставлені запитання або відповідає неправильно, не розуміє сутності питань, не може зробити висновки.

Критерії підсумкового оцінювання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів балів за кожним запланованим результатом навчальної дисципліни, визначених шкалою оцінювання.

50% підсумкової оцінки (максимально 50 балів) з навчальної дисципліни «Кваліфікація кримінальних правопорушень» здобувачі освіти накопичують протягом двох модулів шляхом додавання балів, отриманих ними на кожному практичному занятті. Ще 50% (тобто до 50 балів) можна отримати під час заліку.

Мінімальний пороговий рівень позитивної оцінки за курс – 50 балів.

Максимальний пороговий рівень позитивної оцінки за курс – 100 балів.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Поточне оцінювання та самостійна робота		***Підсумковий тест (іспит)***	***Сума***
Змістовий модуль 1	*Змістовий модуль 2*	*50*	*100*
1.1. – 7 *1.2. – 6* *1.3. – 6* *1.4. – 6*	*2.1. – 5* *2.2. – 4* *2.3. – 4* *2.4. – 4* *2.5. – 4* *2.6. – 4*		
25	*25*		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	**Оцінка за шкалою ЄКТС**	
	Оцінка (бали)	**Пояснення за розширеною шкалою**
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ

1. Поняття, основні ознаки та правова природа правових позицій Верховного Суду у кримінальному праві.
2. Значення правових позицій Верховного Суду для забезпечення правильного та однакового застосування кримінального законодавства.

3. Співвідношення правових позицій Верховного Суду із законом про кримінальну відповідальність.

4. Місце правових позицій Верховного Суду у механізмі кримінально-правової кваліфікації.

5. Передумови та підстави формування правових позицій Верховного Суду у кримінальному праві.

6. Формування, уточнення, розвиток та зміна правових позицій Верховного Суду.

7. Відступ Верховного Суду від раніше сформованих правових позицій та його значення для правозастосовної практики.

8. Правові позиції Верховного Суду щодо підстав та умов звільнення від кримінальної відповідальності.

9. Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування готування, замаху та добровільної відмови від доведення кримінального правопорушення до кінця.

10. Правові позиції Верховного Суду щодо співучасті у кримінальному правопорушенні та розмежування ролей його співучасників.

11. Правові позиції Верховного Суду щодо множинності кримінальних правопорушень, єдиного умислу та їх значення для кримінально-правової кваліфікації.

12. Межі та способи тлумачення кримінального закону у правових позиціях Верховного Суду.

13. Заборона застосування кримінального закону за аналогією та її реалізація у практиці Верховного Суду.

14. Правові позиції Верховного Суду щодо застосування бланкетних та відсильних норм кримінального закону.

15. Значення фактичних обставин кримінального правопорушення для його кримінально-правової кваліфікації.

16. Межі зміни та перекваліфікації кримінального правопорушення судом.

17. Правові позиції Верховного Суду щодо розмежування державної зради, колабораційної діяльності та пособництва державі-агресору.

18. Розмежування колабораційної діяльності та кримінальних правопорушень, пов’язаних із виправдуванням, визнанням правомірною, запереченням збройної агресії Російської Федерації проти України та глорифікацією її учасників.

19. Значення контексту збройного конфлікту для кваліфікації діяння як воєнного злочину.

20. Співвідношення воєнних злочинів з іншими кримінальними правопорушеннями у правових позиціях Верховного Суду.

21. Правові позиції Верховного Суду щодо встановлення умислу при посяганнях на життя та здоров’я особи.

22. Розмежування умисного вбивства та умисного тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть потерпілого.

23. Правові позиції Верховного Суду щодо встановлення причинного зв’язку між діянням та наслідками при посяганнях на життя і здоров’я.

24. Правові позиції Верховного Суду щодо добровільної згоди потерпілої особи як ознаки зґвалтування.

25. Правові позиції Верховного Суду щодо безпорадного стану та інших способів подолання волі потерпілої особи при кваліфікації зґвалтування.

26. Розмежування зґвалтування, сексуального насильства та інших кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості.

27. Особливості кваліфікації сексуальних посягань щодо неповнолітніх та малолітніх осіб.

28. Правові позиції Верховного Суду щодо предмета та способів посягання на власність.

29. Правові позиції Верховного Суду щодо умислу та мети при заволодінні чужим майном.

30. Розмежування кримінальних правопорушень проти власності у правових позиціях Верховного Суду.

31. Правові позиції Верховного Суду щодо визначення службової особи як спеціального суб'єкта кримінального правопорушення та встановлення меж її службових повноважень.

32. Розмежування зловживання владою або службовим становищем, перевищення влади або службових повноважень та інших кримінальних правопорушень у сфері службової діяльності.

33. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінально-правової оцінки пропозиції, обіцянки, надання та одержання неправомірної вигоди.

34. Правові позиції Верховного Суду щодо кримінально-правової оцінки декларування недостовірної інформації та умисного неподання декларації.

35. Правові позиції Верховного Суду щодо встановлення причинного зв'язку між порушенням правил безпеки руху або експлуатації транспорту та суспільно небезпечними наслідками.

36. Особливості кримінально-правової оцінки порушень правил безпеки дорожнього руху особами, які керують транспортними засобами у стані сп'яніння.

37. Правові позиції Верховного Суду щодо незаконного заволодіння транспортним засобом: предмет, суб'єкт, спосіб заволодіння та значення мети діяння.

38. Розмежування незаконного заволодіння транспортним засобом та кримінальних правопорушень проти власності.

39. Порядок пошуку та відбору правових позицій Верховного Суду для вирішення конкретного питання кримінально-правової кваліфікації.

40. Алгоритм аналізу правової позиції Верховного Суду та визначення можливості її застосування до конкретних фактичних обставин.

41. Визначення фактичної моделі кримінального правопорушення та її співвідношення з юридичною формулою кваліфікації.

42. Застосування правових позицій Верховного Суду для розмежування суміжних складів кримінальних правопорушень.

43. Використання правових позицій Верховного Суду для обґрунтування зміни кримінально-правової кваліфікації.

44. Критичний аналіз правової позиції Верховного Суду та оцінка можливості її застосування до конкретної кримінальної справи.

ЗАРАХУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Кожен здобувач має можливість отримати бали чи відпрацювати пропущені ним аудиторні години практичних занять, пройшовши курси за тематикою робочої програми навчальної дисципліни на онлайн-платформах неформальної освіти, що підтверджені відповідним сертифікатом з можливістю верифікації його справжності на цих онлайн-платформах. Кількість балів не може перевищувати максимальних меж за кожну тему, що визначені пунктом робочої програми навчальної дисципліни «Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти».

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Фахова (основна)

1. Актуальні проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. за заг. Ред В.В. Топчія; наук. зед. В.І. Антипова. Вінниця : ТОВ «Нілан-ЛТД», 2017. 896 с.

2. Арманов М.Г., Книженко О.О., Ярмиш Н.М.. Проблеми кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. К.: Національна академія прокуратури України, 2017. 392 с.
3. Карпова Н. Ю. Практикум з основ кваліфікації кримінальних правопорушень: навч. посібник / Н. Ю. Карпова. Київ: Заклад вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая». 2024. 234 с.
4. Корупційні схеми: їх кримінально-правова кваліфікація і досудове розслідування. За ред. М.І.Хавронюка. К:Москаленко О.М., 2019. 464 с.
5. Настільна книга детектива, прокурора, судді: коментар антикорупційного законодавства. За ред. М. І. Хавронюка. К. : ВД «Дакор», 2016. 496 с.
6. Осадчий В.І. Корупційні злочини: Монографія. К.: Видавництво Європейського університету, 2016. 82 с.
7. Панов М. І., Харитонов С. О., Володіна О. О., Анісімов Г. М., Гальцова В. В., Оробець К. М., Зінченко І. О. Основи кваліфікації кримінальних правопорушень : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2024. 464 с.
8. Сопілко І.М. Теоретичні основи кваліфікації кримінальних правопорушень: навч. посібник / І.М. Сопілко, С.Я. Лихова, О.П. Куліков. – Тернопіль : Осадца Ю.В.., 2022. – 188 с.
9. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія кваліфікації злочинів. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 104 с.
10. Тетарчук І.В. Теорія кваліфікації злочинів. Для підготовки до іспитів. К.: Центр учбової літератури, 2016. 104 с.
11. Ус О.В. Теорія та практика кримінально-правової кваліфікації: лекції. Харків: Право, 2018. 368 с.
12. Юріков О.О. Кваліфікація кримінальних правопорушень :збірник практичних завдань. – Київ : 7БЦ, 2023. 204с.

Допоміжна

1. Айдинян А. В. До питання правил кваліфікації фактичної помилки за проєктом нового Кримінального кодексу України (в редакції станом на 22.05.2023). Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2023. Т. 2, № 79. С. 131–136.
2. Анісімов Г.М. Особливості кваліфікації злочинів, що вчиняються шляхом зловживання службовим становищем. Вісник Асоціації кримінального права України. N 2. 2014. С. 250-268.
3. Антипов В. В. Про деякі питання кваліфікації злочинів при їх повторності або сукупності. Актуальні проблеми кримінальної відповідальності : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., 10-11 жовт. 2013 р. Нац. ун-т "Юрид. акад. України ім. Я. Мудрого", НДІ вивч. пробл. злочинності ім. акад. В. В. Сташиса НАПрН України, Всеукр. громад. орг. "Асоц. кримінал. права". Х.: Право, 2013. С. 264-267.
4. Бантишев О.Ф., Романюк Б.В. Окремі питання відповідальності за злочини проти безпеки руху чи експлуатації транспорту. Юридичний Вісник. 3 (36). 2015. С. 5-9.
5. Брящей Р. І., Клименко О. А. Актуальні питання кваліфікації та розмежування терористичного акту та диверсії за КК. Протидія проявам тероризму, сепаратизму, екстремізму та нелегальній міграції в сучасних умовах: стан, проблеми та перспективи: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 28 жовт. 2016 р.). Дніпро, 2016. С. 141–146.
6. Бурдін В.М. Деякі аспекти кримінальної відповідальності за злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту за КК України. Новітні кримінально-правові дослідження 2016. С.13-17.
7. Возьний В. І. Особливості кваліфікації злочинів при конкуренції кримінально-правових норм (на прикладі ст.129 КК України та ч.1 ст.345 КК України). Форум права. 2011. № 3. С. 130–133.

8. Гізімчук С. В. Дослідження питань кваліфікації повторності розбою на підставі принципів верховенства права та справедливості. Проблеми законності. Вип. 13. Х., 2011. С. 112–120.
9. Гладун О.З., Годуєва К.І. Запобігання корупції шляхом встановлення обмежень щодо одержання подарунків. Вісник Національної академії прокуратури України. 2017. N 1 (47). С. 32–39.
10. Горох О.П. Практика застосування Верховним судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України / за заг. ред. А.А. Музики. К.: «Центр учбової літератури», 2017. 524 с.
11. Гораш О. С., Колесник Н. М., Кочин В. Д. Проблеми кваліфікації умисних тілесних ушкоджень в контексті домашнього насильства. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2026. Т. 38, № 1, ч. 2. С. 94–103.
12. Ємельянов В.П. Терористичний акт: загальне поняття, відмежування від суміжних злочинів та шляхи вдосконалення складу злочину. Вісник Асоціації кримінального права України, 2015, N 1(4). С.233-244.
13. Зінченко І. О. Одиничні злочини: поняття, види, кваліфікація. Харків: ФІНН, 2010. 256 с.
14. Іншеков М. В., Іншекова Ю. Ю. Особливості кримінально-правової кваліфікації розбоїв в умовах дії правового режиму воєнного стану. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2026. Т. 38, № 2, ч. 2. С. 44–50.
15. Кваліфікація злочинів: навч. посіб. Г. Є. Болдарь, М. К. Гнєтнєв, Г. М. Зеленов та ін.; за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. К. : Істина, 2011. 430 с.
16. Климосюк А. С. Співвідношення диверсії (ст. 113 КК України) і терористичного акту (ст. 258 КК України). Проблеми законності. Вип. 140. 2018. С. 78-92.
17. Книженко О. Проблеми кваліфікації привласнення чи розтрати чужого майна особою, якій це майно було ввірене чи перебувало в її віданні. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 3’2017. С. 82-89.
18. Корогод С. В. Державна зрада і колабораційна діяльність: питання кримінально-правової кваліфікації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2025. Т. 4, № 91. С. 100–105.
19. Кримінальна відповідальність за вчинення злочинів проти життя та здоров’я особи: проблеми кваліфікації та відмежування від суміжних складів злочинів: наук. - практ. посібник.А.О. Данилевський, Г.Є. Болдарь; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ. ім. Е.О. Дідоренка. Луганськ: РВВ ЛДУВС, 2011. 152 с.
20. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів: підруч. К.: Алерта, 2013. 319 с.
21. Куц В.М. Озброєння банди як складова її організації та функціонування. Науковий часопис Національної академії прокуратури, 2017. N 1 (13). С.107–113.
22. Левченко К. Б., Ященко А. М. Кримінальні правопорушення проти життя та здоров’я, вчинені у співучасті: проблеми кваліфікації та призначення покарань. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2025. № 3 (36). С. 60–71.
23. Марін О.К. Кваліфікація злочинів при конкуренції кримінально-правових норм. Монографія. Київ: Атіка. 2003. 224 с.
24. Мовчан Р.О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми: монографія. Київ: Норма права, 2022. 244 с.
25. Навроцький В. О. Основи кримінально-правової кваліфікації: навч. посіб. 2-ге вид. К. : Юрінком Інтер, 2009. 512 с.
26. Орлов Ю. В. Окремі проблеми кваліфікації воєнних злочинів, що заподіюють шкоду власності. Вісник Кримінологічної асоціації України. 2025. Т. 34, № 1. С. 34–49.
27. Осадчий В. І. Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту: монографія. К., 2011. 150 с.

28. Павленко І.В. Зараження венеричною хворобою: проблеми кваліфікації. Вісник Національного технічного університету України "Київський політехнічний інститут". Політологія. Соціологія. Право. №1-2 (29-30). 2016. С. 207-210.
29. Пасєка О.Ф. Кримінальна відповідальність за перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу за КК України: основні теоретичні та прикладні проблеми. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. №3. 2017. С. 166-175.
30. Перешивко О.С. Неправомірна вигода як предмет підкупу особи, яка надає публічні послуги. Юридичний науковий електронний журнал. № 1. 2018. С. 184-187.
31. Попович О. С. Суб'єктивна сторона складу терористичного акту: проблеми кваліфікації цього злочину. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право. Випуск 51. Том 2. 2018.С. 84-87.
32. Про судову практику у справах про перевищення влади або службових повноважень: Постанова Пленуму Верховного Суду від 26 грудня 2003 р. № 15. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0015700-03#Text
33. Про судову практику у справах про хабарництво: Постанова Пленуму Верховного Суду від 26 квітня 2002 р. № 5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02#Text
34. Про практику застосування судами України законодавства у справах про деякі злочини проти безпеки дорожнього руху та експлуатації транспорту, а також про адміністративні правопорушення на транспорті: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23 грудня 2005 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0014700-05#Text
35. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 23.12.2005р. №13. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05#Text
36. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 13 грудня 2010 р. №3. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text
37. Про судову практику у справах про злочини проти життя та здоров'я особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 7 лютого 2003 р. № 2. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text
38. Про судову практику у справах про злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 30 травня 2008 р. № 5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-08#Text
39. Про Правила дорожнього руху: Постанова КМУ від 10 жовтня 2001 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1306-2001-%D0%BF#Text
40. Правова позиція Великої палати ВС при кримінально-правовій кваліфікації крадіжки, грабежу та розбою, в тому числі й при інкримінуванні кваліфікуючої ознаки проникнення.URL:https://www.legalex.com.ua/sudebnaya-praktika/pravova-pozitsiya-velikoyi-palati-vs-pri-kriminalno-pravovij-kvalifikatsiyi-kradizhki-grabezhu-ta-rozboyu
41. Радіонов І. І. Участь у нападі, вчинюваному бандою: поняття та кримінально-правова кваліфікація. № 3(40). Харків, 2011. С. 200–203.
42. Романюк Б.В., Бантишев О.Ф. Кримінальна відповідальність за спричинення смерті людині: кваліфікація таких діянь та їх відмежування від суміжних кримінальних правопорушень: монографія. Тернопіль: Видавництво «Підручники і посібники», 2017. 678 с.
43. Рябчинська О.П. Додаткові підстави кримінально-правової кваліфікації. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція. №12. Том 2., 2014. С. 99-103.
44. Савченко А. В. Вплив мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості на кваліфікацію злочинів. Вісник Академії адвокатури України. (17) 2010.С.174-177.

45. Савченко А. В. Кримінальна відповідальність за шахрайство в Україні та за кордоном: порівняльно-правове дослідження : монографія. К., 2013. 213 с.
46. Савченко А.В. Корупційні злочини (Кримінально-правова характеристика): навч. посіб. К: «Центр учбової літератури», 2016. 168 с.
47. Сийплокі М.В. Зловживання владою або службовим становищем: визначення наслідків злочину. Науковий вісник Ужгородського національного університету, Серія ПРАВО. Випуск 33. Том 2. 2015. С. 127-130.
48. Созанський Т. І. Кваліфікація двох або більше злочинів, передбачених різними частинами однієї статті КК України. Науково-Інформаційний вісник. Право. Вип.5., 2012. С.146-150.
49. Стрельцов Є. Л. Кваліфікація злочинів: практичні поради. Державне бюро розслідувань: на шляху розбудови : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 16 червня 2018 р.) Одеса : Юридична література, 2018. С. 296-300.
50. Тавлуй О. В. Окремі аспекти кримінально-правової кваліфікації державної зради та колабораційної діяльності. Вісник асоціації кримінального права України. 2026. № 25. С. 140–149.
51. Топчій В.В. Кваліфікація злочинів, вчинених групами осіб в місцях масового скупчення людей. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. Випуск 36. Том 2, 2016. С.100-103.
52. Ус О. В. Кваліфікація злочину за ознаками суб'єктивної сторони складу злочину. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право. 2018. № 49, т. 2. С. 130–136.
53. Ус О. В. Кваліфікація злочину при конкуренції загальної та спеціальної кримінально-правових норм. Jurnalul juridic național: teorie și practică • национальный юридический журнал: теория и практика • national law journal: teory and practice, 2019. С. 136-140.
54. Ус О.В. Кваліфікація злочинів з урахуванням форм співучасті: Аналіз постанов Пленуму Верховного Суду України. Науковий вісник Херсонського університет. Вип.2. Том 4, 2014. С.56-61.
55. Ус О.В. Кваліфікація злочину, передбаченого бланкетною диспозицією. Право і Суспільство. №2., 2018. С. 179-186.
56. Ус О.В. Правила кваліфікації злочинів, вчинених у співучасті. Вісник Національної кадемії правових наук України № 1 (76) 2014. С. 149-159.
57. Устрицька Н.І. Кваліфікація повторності злочинів: монографія. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2013. 216 с.
58. Хашев В. Г. Проблемні питання розмежування зловживання владою або службовим становищем та перевищення влади або службових повноважень працівником правоохоронного органу. Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. Дніпропетровськ, 2015. N 3. С. 202-209.
59. Швець Ю. С. Проблеми кваліфікації вбивств, поєднаних з зґвалтуванням або насильницьким задоволенням статевої пристрасті неприродним способом. Держава і право: Зб. наук. праць. вип.. 32. К.: Інститут держави і права ім.. Корецького, 2006. С. 433-439.
60. Шевчук А.В. Фактична помилка та особливості кваліфікації її різновидів: постановка проблеми. Ерліхівський збірник Чернівецького національного університету: Наукові доповіді та повідомлення. Вип. 4-5. Чернівці: Рута, 2005. С.202-206.
61. Ярмиш Н.М. Вимагання неправомірної вигоди та прохання її надати: складнощі розмежування. Вісник Національної академії прокуратури України, 2017. N 4. С. 58-64.
62. Ярмиш. Н. Проблеми кваліфікації злочинів, вчинених групою осіб за попередньою змовою. Вісник Національної академії прокуратури України. 4'2010. С. 53-58.

Судова практика

1. Постанова ОП ККС ВС від 01.06.2026 у справі № 629/612/25 https://reyestr.court.gov.ua/Review/137226622
2. Постанова ККС ВС від 10.12.2024 у справі № 163/2670/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/123841640
3. Постанова ККС ВС від 10.04.2024 у справі № 753/6612/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/118356584
4. Постанова ККС ВС від 06.05.2025 у справі № 991/1324/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/127358217
5. Постанова ККС ВС від 30.10.2025 у справі № 370/1140/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/131495483
6. Постанова ККС ВС від 06.05.2026 у справі № 711/5536/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/136428042
7. Постанова ККС ВС від 23.08.2023 у справі № 265/3994/13-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/113065926
8. Постанова ККС ВС від 20.05.2026 у справі № 459/2030/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/136828089
9. Постанова ККС ВС від 10.12.2024 у справі № 552/4770/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/123851269
10. Постанова ОП ККС ВС від 24.02.2025 у справі № 552/4770/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/125711164
11. Постанова ОП ККС ВС від 15.01.2024 у справі № 683/694/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/116446104
12. Постанова ККС ВС від 07.04.2026 у справі № 755/18292/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/135733989
13. Постанова ККС ВС від 23.06.2026 у справі № 369/19664/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/137691105
14. Постанова ККС ВС від 31.01.2024 у справі № 638/5446/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/116705070
15. Постанова ККС ВС від 08.02.2024 у справі № 161/12980/22 **https://reyestr.court.gov.ua/Review/116955673**
16. Постанова ККС ВС від 22.01.2024 у справі № 953/406/23 **https://reyestr.court.gov.ua/Review/116670763**
17. Постанова ККС ВС від 28.02.2024 у справі № 753/14148/21 **https://reyestr.court.gov.ua/Review/117442733**
18. Постанова Великої Палати ВС від 28.02.2024 у справі № 415/2182/20 **https://reyestr.court.gov.ua/Review/117555176**
19. Постанова ККС ВС від 12 червня 2024 року у справі № 569/1908/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/119741340
20. Постанова ККС ВС від 14 травня 2026 року у справі № 127/23718/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/136691252
21. Постанова ККС ВС від 31.01.2024 у справі № 638/5446/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/116705070
22. Постанова ККС ВС від 14.01.2025 у справі № 760/7012/17-к. https://reyestr.court.gov.ua/Review/124689381
23. Постанова ККС ВС від 08.12.2025 у справі № 392/843/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/132556402
24. Постанова ККС ВС від 20.05.2025 у справі № 939/2393/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/127500808
25. Постанова ККС ВС від 14.11.2024 у справі № 401/2687/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/123193805

26. Постанова ККС ВС від 14.01.2025 у справі № 760/7012/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/124689381
27. Постанова ККС ВС від 11.09.2025 у справі № 529/984/24 https://reyestr.court.gov.ua/Review/130231750
28. Постанова ККС ВС від 21.02.2024 у справі № 551/150/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/117241407
29. Постанова ККС ВС від 04.11.2025 у справі № 278/528/18 https://reyestr.court.gov.ua/Review/131648931
30. Постанова ККС ВС від 20.10.2022 у справі № 684/289/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/106940531
31. Постанова ККС ВС від 01.03.2023 у справі № 305/1573/16 https://reyestr.court.gov.ua/Review/109446137
32. Постанова ККС ВС від 05.07.2023 у справі № 172/1359/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/112146270
33. Постанова ККС ВС від 04.09.2023 у справі № 149/2435/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/113396713
34. Постанова ККС ВС від 22.06.2023 у справі № 736/1760/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/111804840
35. Постанова ККС ВС від 22.06.2023 у справі № 753/14341/20 https://reyestr.court.gov.ua/Review/111871585
36. Постанова ККС ВС від 14.05.2024 у справі № 201/11859/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/119070444
37. Постанова ККС ВС від 23.06.2026 у справі № 648/1274/19 https://reyestr.court.gov.ua/Review/138038204
38. Постанова ОП ККС ВС від 01.06.2026 у справі № 369/11891/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/137226643
39. Постанова ККС ВС від 05.09.2023 у справі № 679/316/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/113371132
40. Постанова ККС ВС від 28.07.2026 у справі № 591/5513/16-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/138716562
41. Постанова ККС ВС від 07.07.2026 у справі № 462/2497/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/138182545
42. Постанова ККС ВС від 08.05.2025 у справі № 207/722/23 https://reyestr.court.gov.ua/Review/127297857
43. Постанова ККС ВС від 29.09.2021 у справі № 682/3004/15-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/100109259
44. Постанова ККС ВС від 30.09.2020 у справі № 517/639/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/92021190
45. Постанова ККС ВС від 20.03.2025 у справі № 633/195/17 https://reyestr.court.gov.ua/Review/126088586
46. Постанова ОП ККС ВС від 10.02.2025 у справі № 757/11969/18-к https://reyestr.court.gov.ua/Review/125228095
47. Постанова ККС ВС від 15.01.2026 у справі № 369/12790/18 https://reyestr.court.gov.ua/Review/133475372
48. Постанова ККС ВС від 26.01.2022 у справі № 677/450/18 https://reyestr.court.gov.ua/Review/102941414
49. Постанова ККС ВС від 12.03.2024 у справі № 676/4489/22 https://reyestr.court.gov.ua/Review/117849546
50. Постанова ККС ВС від 04.02.2025 у справі № 629/5254/21 https://reyestr.court.gov.ua/Review/125297104
51. Постанова ККС ВС від 20.01.2026 у справі № 686/5214/15 https://reyestr.court.gov.ua/Review/133828756

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сайт Європейського суду з прав людини: https://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=applicants/ukr&c
2. Сайт Конституційного Суду України: http://www.ccu.gov.ua/
3. Сайт Верховного Суду: https://supreme.court.gov.ua/supreme/
4. Сайт Вищого антикорупційного суду: https://hcac.court.gov.ua/hcac/
5. Сайт Верховної Ради України: https://rada.gov.ua/
6. Сайт Міністерства юстиції України: https://minjust.gov.ua/
7. Єдиний державний реєстр судових рішень: http://reyestr.court.gov.ua/

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

«Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»
https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/

««Положенням про виявлення та запобігання академічному плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»
https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyiavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/

«Політика використання штучного інтелекту в Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича»
https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchnoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-zi-zminamy-zatverdzhenymy-vchenoiu-radoiu-chnu-imeni-yuriia-fedkovycha/

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- ✓ допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);
- ✓ не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- ✓ додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.